

Hoe?

6. Wat komt er kijken bij de afname van de examens?

Hoe verzamel ik de
aanmeldingen?

Hoe importeer ik
studentgegevens?

Hoe maak ik een
afnameplanning?

Hoe regel ik de
surveillance?

Wat als de techniek
hapert?

Zo!

Digitale examens

De centraal ontwikkelde examens worden digitaal afgenomen. De software die daarvoor wordt gebruikt, is ExamenTester van Cito. ExamenTester bestaat uit twee modules:

- TestCenter, het programma waarmee de examens worden afgenomen.
- TestManager, waarmee de gegevens van de kandidaten en de afnameplanningen worden beheerd.

In het COE-dossier (www.coedossier.nl) gaan we uitgebreid in op de installatie en het gebruik van deze software.

Importeren gegevens kandidaten

Nadat de aanmeldingstermijn is verstreken kunnen de studentgegevens worden geïmporteerd in de examensoftware. Dat gebeurt door middel van het inlezen van een csv-bestand. Op www.coedossier.nl vindt u het blanco format dat de beheerder van uw studentenadministratie kan gebruiken om het te voorzien van studentgegevens. Als dit csv-bestand correct en volledig gevuld is kunt u het met een druk op de knop importeren in de examensoftware.

Installeren examenpackages

Enkele weken voor de start van de examenperiode stuurt Cito de examenpackages aan de toetsleider. Deze verzenddata zijn terug te vinden in de *Activiteitenplanning* van het CvE (zie www.coedossier.nl). De packages bevatten de (versleutelde) examenopgaven. De installatie van deze packages is een eenvoudige recht-toe-recht-aan procedure die in principe door de toetsleider wordt uitgevoerd. Per examen zijn er verschillende versies. Daarnaast zijn er versies voor kandidaten met een beperking (bijvoorbeeld dyslexie). Na installatie van de examenpackages kunnen de afnames van de examens worden gepland.

Examenrooster

Het examenrooster wordt in principe buiten ExamenTester gemaakt. ExamenTester is namelijk niet gemaakt om (op grote schaal) te plannen en te roosteren. Afhankelijk van de keuze binnen de instelling, wordt het examenrooster gemaakt door de roostermaker of door het examenbureau.

Aan de hand van het examenrooster worden de afnameplanningen gemaakt. Daarnaast vormt het de basis voor de presentielijsten die u tijdens de afname, als onderdeel van het proces-verbaal, moet laten tekenen door de kandidaten.

Maken afnameplanningen

Het maken van een afnameplanning begint bij het definiëren van een afname, bijvoorbeeld voor het examen Nederlands 3F, versie 2, op maandagmorgen in examenruimte A. Vervolgens koppelt de toetsleider op basis van het examenrooster (groepen) studenten aan deze afname. Er is geen mogelijkheid om dit examenrooster in de examensoftware te importeren. Via het COE-dossier (www.coedossier.nl) vindt u tips hoe u op een slimme manier met deze beperking kunt omgaan.

Informereren kandidaten

Het is belangrijk dat de studenten goed worden geïnformeerd over het examen. Niet alleen over het tijdstip en de locatie, maar ook over de gang van zaken in geval van ziekte, te laat komen enzovoort. U kunt het examenreglement in de bevestiging mee sturen of er naar verwijzen en de hoofdpunten kort samenvatten.

Proef op de Som

De afname van het examen verloopt een stuk soepeler als de studenten de hele gang van zaken al eens hebben meegemaakt. Hiervoor kunt u gebruikmaken van de Proef op de Som-toetsen: verkorte versies van de COE's. De afname van een Proef op de Som-toets duurt ongeveer 20 minuten.

Zo!

ROC Nijmegen

“Wij hebben een instructie-filmpje over de afname gemaakt: de Proef op de Som-film. Alle studenten waren op die manier perfect geïnformeerd en wisten wat er van hen verwacht werd.”

Albert Melskens

Projectleider taal en rekenen
ROC Nijmegen

Zorg ervoor dat de condities zoveel mogelijk overeenkomen met het werkelijke examen. Dus als u de kandidaten zelf wilt laten inloggen voor het examen, dan volgt u deze procedure ook bij de Proef op de Som. De Proef op de Som kunt u het best beschouwen als een generale repetitie voor het examen. Meer informatie over de Proef op de Som via www.coedossier.nl.

Laden en opstarten examen

Voordat een afname kan worden gestart moet het examen worden geladen. Dit is een vrij storingsgevoelig moment om twee redenen. In de eerste plaats omdat de kandidaat moet inloggen in de examensoftware en eventueel ook een keuze moet maken voor het juiste examen. De tweede reden is meer van technische aard; bij het laden van het examen gaan grote hoeveelheden gegevens over het netwerk en dat kan leiden tot piekbelasting, zeker als het laden op veel systemen tegelijkertijd gebeurt.

U kunt er daarom voor kiezen om het inloggen en laden van het examen te laten doen door surveillanten. De kandidaten kunnen dan na binnenkomst, na het signaal van de surveillant, meteen aan de slag met het examen. Deze aanpak kost voorbereidingstijd, maar daar staan de volgende voordelen tegenover:

- u hoeft geen wachtwoorden aan kandidaten uit te delen;
- u voorkomt misverstanden (verkeerde examen, te vroeg beginnen);
- u kunt eventuele technische problemen of problemen met de afnameplanning nog net op tijd oplossen;
- u voorkomt piekbelasting van het netwerk, omdat de systemen na elkaar de examens laden.

Het alternatief is om de studenten zelf te laten inloggen voor het examen. Dat zal in de praktijk ook tijd en begeleiding vergen. Hoe dan ook, houd rekening met voldoende surveillanten en voldoende voorbereidingstijd.

Surveilleren

Uw surveillanten moeten goed bekend zijn met het protocol van afname en de procedures zorgvuldig in acht nemen. Daarbij moeten zij goed in staat zijn om de rust te bewaren. Verder spelen surveillanten een belangrijke rol als eerstelijnsaanspreekpunt bij problemen met de computer, de software en het netwerk. Het is belangrijk dat ze ervaren zijn in het werken met de examens, zodat ze studenten kunnen assisteren en eventuele problemen kunnen inschatten en eventueel doorzetten naar de tweede lijn. Meer over de surveillance in het *COE-dossier*: www.coedossier.nl.

Storing examen

Als het examen door een technische storing moet worden onderbroken, kan de computer en/of het examen opnieuw worden opgestart. Het examen kan dan, mits het niet is afgesloten, gewoon worden voortgezet bij de vraag waar de kandidaat was gebleven.

Als er problemen zijn met de afnamecomputer, kan het examen, na een wachttijd van ongeveer 5 minuten, ook op een andere computer worden voortgezet. Het is belangrijk dat u hiervoor voldoende reservesystemen voorhanden heeft. De vuistregel is dat er in de examenruimte minimaal 10 procent reservesystemen aanwezig is.

Naast dit soort individuele storingen kan de afname ook op grote schaal misgaan. Kijk voor informatie over noodscenario's en eventuele terugvalopties op www.coedossier.nl.

Zo!

Nova College

“Wij zijn zeer tevreden over onze pool met 65-plus surveillanten. Deze ouderen hebben veel tijd, zijn gemotiveerd om met jongeren te werken en hebben daarbij een zeker overwicht. Een echte aanrader!”

*Annet Smith
Medewerker Beleid en Advies
Nova College*

Aangepaste examens

Voor studenten met een beperking komen er aangepaste examens en/of aangepaste examencondities. Zo kan een kandidaat met dyslexie op grond van zijn dyslexieverklaring aanspraak maken op een (of een combinatie) van de volgende mogelijkheden:

- extra tijd;
- de speciale versie van de examens waarin alle geschreven teksten zijn verklankt.

Het kan praktisch zijn om kandidaten die recht hebben op een aangepast examen in een afzonderlijke ruimte te plaatsen, met meer mogelijkheden om te improviseren. Het is dan wel belangrijk dat de roostermakers, het examenbureau en de toetsleider weten voor welke studenten dat van toepassing is. Houd ook rekening met de surveillance voor deze examenruimte; mogelijk kiest u voor een ander type surveillant met affiniteit, kennis en ervaring op het gebied van studenten met beperkingen.

Zie voor meer informatie over aangepaste examens:
www.coedossier.nl.

Offline examen

Als een student door zwaarwegende omstandigheden niet naar school kan komen, zijn er mogelijkheden om een offline toets af te nemen. Deze kan worden geïnstalleerd op een laptop en later, bij terugkomst in de school, worden gesynchroniseerd met de server. Het is aan de examencommissie om te bepalen wie in aanmerking komt voor een dergelijke offline afname. Zorg ervoor dat ook met dit scenario ervaring is opgedaan tijdens de pilotexamens.